

Με το δάχτυλο στη σκανδάλη και με τα μάτια να βαραίνουν από τη νύστα, οι υπερασπιστές της συνοικίας των πρεσβειών άδικα ξενυχτούσαν στο πρόχειρο οχύρωμα περιμένοντας την τελική επίθεση. Οι εξαγριωμένοι Μποξέρ δεν φάνηκαν εκείνη τη νύχτα. Ξημέρωνε 14 Αυγούστου του 1900 στο εξεγερμένο Πεκίνο. Από μακριά, ακουγόταν το εμβατήριο που κρατούσε το βήμα των ανδρών της πολυεθνικής δύναμης. Ο ήχος των πνευστών όλο και δυνάμωνε. Οι υπερασπιστές του λόφου ξεθάρρεψαν. Όταν τα πρώτα τμήματα των ενισχύσεων φάνηκαν στο βάθος, οπλοφόροι και γυναικόπαιδα παράτησαν τις θέσεις τους και χύθηκαν να υποδεχτούν τους νεοφερμένους.

Ο βετεράνος του αμερικανικού εμφυλίου στρατηγός Αντνα Τσάφι γνώριζε την αποθέωση των ως λίγο πριν απελπισμένων. Με βήμα παρέλασης, οι Άγγλοι, Αμερικανοί, Αυστριακοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Ιάπωνες, Ιταλοί και Ρώσοι στρατιώτες που σχημάτιζαν το πολυεθνικό εκστρατευτικό σώμα, ανέβηκαν τον λόφο της συνοικίας των πρεσβειών. Το μαρτύριο είχε λήξει. Οι Μποξέρ είχαν εξαφανιστεί. Μαζί τους το είχε σκάσει και η αυτοκράτειρα Τσου Χσι, ως την ώρα τελευταία απόγονος της Ματζουριανής δυναστείας. Ξεκίνησαν να την ψάχνουν.

Η μοιρασιά της Κίνας στα τέλη του ΙΘ' αιώνα ήταν επίσημα συμφωνημένη ανάμεσα στους ξένους και στην αυτοκρατορική αυλή. Με συνθήκη του 1897, η Γαλλία πρώτα απέκτησε το αποκλειστικό δικαίωμα εκμετάλλευσης του νησιού Χαϊνάν κι έπειτα των περιοχών Κουάντουγκ, Κουανσί και Γιουνάν κι ανέλαβε την κατασκευή σιδηροδρομικής γραμμής στην περιοχή.

Με συμφωνία του 1898, οι Άγγλοι καπάρωσαν την αχανή περιφέρεια του ποταμού Γιαγκτσέ και σαράντα νησιά γύρω από το ήδη δικό τους Χονγκ Κονγκ. Οι Ιάπωνες προτίμησαν την περιοχή Φουκιέν. Οι Γερμανοί την επαρχία Τσαντούγκ και την αποκλειστικότητα της κατασκευής έργων. Οι Ρώσοι τις Λινσουέν και Νταρέν και το τρένο της Ανατολικής Μαντζουρίας. Οι ΗΠΑ πήραν το εμπόριο και οι άλλοι ό,τι επιθυμούσαν. Οι συμφωνίες ήταν ρητές: Κανένας τρίτος δεν μπορούσε να διεισδύσει στις περιοχές επιρροής της κάθε χώρας.

Η ζωή καλά κυλούσε, ώσπου στον ορίζοντα φάνηκε η αθλητική οργάνωση «Ευσεβής

αδελφότητα των αγωνιστών με τις γροθιές» που έφερε τον καθ' όλα κινέζικο τίτλο «Γροθιές της δίκαιης αρμονίας». Όταν οι ξένοι έμαθαν την ύπαρξή της, ονόμασαν τα μέλη τους «Μποξέρ». Οι Κινέζοι πατριώτες είχαν αρχικό στόχο να ανατρέψουν την ξενόδοουλη δυναστεία και να διώξουν τους ιμπεριαλιστές από τα μέρη τους.

Αντί να ασχολούνται με το βαρετό έργο της εξάρθρωσης, οι μανδαρίνοι της αυλής βρήκαν πιο εύκολο να αλώσουν την οργάνωση από τα μέσα. Στη στροφή του αιώνα, η ανατροπή της δυναστείας είχε απαλειφθεί από τους σκοπούς του σωματείου. Παρέμενε το διώξιμο των ξένων. Οι Μποξέρ είχαν αποκτήσει αρχηγό τον πρίγκιπα Τουάν και διοίκηση από μέλη της αυτοκρατορικής αυλής.

Τέλη Μαΐου του 1900, η επανάσταση ξέσπασε ταυτόχρονα στο Πεκίνο, στον Νότο και στις περιοχές Νανκίγκ και Καντόνα. Ο πρεσβευτής της Γερμανίας στο Πεκίνο, βαρόνος Κλέμενς φον Κέτελερ, κι ο πρόεδρος της ιαπωνικής αποστολής, Σουκιγιάμα Ακίρα, βρέθηκαν δολοφονημένοι. Το κύμα της βίας εναντίον των ξένων στοιχίσει τη ζωή σε 135 ιεραποστόλους και σε 16.000 Κινέζους χριστιανούς. Στις 30 του μήνα, οι επαναστάτες κυρίευσαν την πόλη Τιεντσίν, προπύργιο του Πεκίνου, και παρέλασαν κραδαινοντας κοντάρια, στις αιχμές των οποίων ήταν καρφωμένα κεφάλια ιεραποστόλων.

Η αυτοκρατορική κυβέρνηση εξέδωσε διάταγμα, με το οποίο απαγόρευε τη δράση των Μποξέρ, αν και στις τάξεις των επαναστατών είχαν προσχωρήσει ολόκληρα τμήματα του κινεζικού στρατού.

Σπασμωδικά στην αρχή και συστηματικά στη συνέχεια, οι κυβερνήσεις των χωρών που εκμεταλλεύονταν την απέραντη Κίνα, άρχισαν να συνεργάζονται για το κοινό συμφέρον: Η επανάσταση ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για να κατακτήσουν τη χώρα και να τη μοιραστούν δίκαια, χωρίς να χρειάζεται να υπογράψουν συμφωνίες με την αυλή. Με εντολές από τις μητροπόλεις, συγκροτήθηκε στα γρήγορα ένα πολυεθνικό απόσπασμα 400 ανδρών, φορτώθηκε στο τρένο κι έφτασε στο Πεκίνο, στις 20 Ιουνίου. Οι Αμερικανοί φορούσαν ακόμα τα χειμωνιάτικα, ενώ οι Ρώσοι ξέχασαν τα κανόνια στον σταθμό.

Οι «400» ανέλαβαν την προστασία των οικογενειών που ζούσαν στον λόφο με τη συνοικία των πρεσβειών. Μόλις που πρόλαβαν να την οχυρώσουν στα πρόχειρα, καθώς ξεκινούσαν οι «55 ημέρες του Πεκίνου»: Οι Μποξέρ του Πεκίνου, που έσπευσαν να πολιορκήσουν τη συνοικία, αριθμούσαν 360.000 επαναστάτες!

Στις 26 Ιουνίου, οι Ηνωμένες Πολιτείες ανακοίνωσαν ότι έθεσαν τον στρατηγό Άννα Τσάφι επικεφαλής της πολυεθνικής δύναμης 20.000 ανδρών που στελνόταν στην Κίνα. Καίγοντας και σφάζοντας εκατοντάδες χιλιάδες Κινέζους, οι εισβολείς προχωρούσαν αργά προς την πρωτεύουσα, όπου οι εγκλωβισμένοι στη συνοικία των πρεσβειών αμύνονταν απεγνωσμένα. Το μαρτύριό τους έληξε στις 14 Αυγούστου, ακριβώς 55 ημέρες μετά την έναρξη της πολιορκίας.

Ξεκίνησε το ξεκαθάρισμα των επαναστατών. Τον Σεπτέμβριο, επικεφαλής των ξένων δυνάμεων στην Κίνα μπήκε ο Πρώσος στρατάρχης Βάλτερζεε. Στις 16 Οκτωβρίου, Γερμανία και Μεγάλη Βρετανία υπέγραψαν συμμαχία με σκοπό την επαναφορά των ζωνών επιρροής.

Η συστηματική εξαφάνιση των Μποξέρ ολοκληρώθηκε τον επόμενο χρόνο. Ο πόλεμος τελείωσε και τυπικά στις 7 Οκτωβρίου του 1901, ημέρα που η Κίνα και δώδεκα κράτη συνυπέγραψαν το σχετικό πρωτόκολλο. Με αυτό, η Κίνα υποχρεωνόταν να πληρώσει δυσβάσταχτες πολεμικές αποζημιώσεις, να γκρεμίσει τα κάστρα του Πεκίνου και να δεχτεί την παρουσία πανίσχυρης πολυεθνικής δύναμης για την προστασία της συνοικίας των πρεσβειών, η οποία θα οχυρωνόταν ανάλογα.

Όμως, ο ανταγωνισμός των ξένων συνεχίστηκε. Στα 1904, ξέσπασε ο Ρωσοϊαπωνικός πόλεμος με την ήττα των Ρώσων στις θάλασσες και στο Πορτ Άρθουρ. Κι ο παγκόσμιος πόλεμος ανέτρεψε τις συμμαχίες κι αναδιάρθρωσε τα τραστ των συμφερόντων.

ΤΟ ΦΙΛΜ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ:

Ιανουάριος:

Σε φιάσκο εξελίσσεται για τους Βρετανούς ο πόλεμος με τους Μποξέρ, στη Νότια Αφρική. Σε μια προσπάθεια να ανατρέψει το δυσάρεστο κλίμα, η αγγλική κυβέρνηση ανέσυρε από τη ναφθαλίνη τον γηραιό στρατάρχη λόρδο Ρόμπερτς, βετεράνο των Ινδιών, και του ανέθεσε «να τελειώνει με τους Μποξέρ». Ένα χρόνο αργότερα (1901), οι Μποξέρ εξακολουθούσαν να αμύνονται στους εισβολείς.

Φεβρουάριος:

Σε κοσμοϊστορική απόφαση προχώρησαν τα εργατικά συνδικάτα της Αγγλίας: Αποφάσισαν την ίδρυση του Εργατικού Κόμματος με σκοπό να φέρει τους εργάτες στην εξουσία. Προσχώρησαν ήδη σ' αυτό παγκοσμίου φήμης διανοούμενοι όπως ο συγγραφέας Χ. Τζ. Ουέλς («Η μηχανή που ταξιδεύει στον χρόνο» κ.λπ.) και επιφανείς μαρξιστές. Πρώτος γραμματέας αναδείχθηκε ο Ράμσεϊ Μακντόναλντ.

Οι εργατικοί επρόκειτο να έλθουν στην εξουσία, μόλις το 1924.

Μάρτιος:

Στον λόφο Τσελεπί Κεφάλια («ύψωμα του άρχοντα»), στα νότια της πόλης του Ηρακλείου Κρήτης, ο Άγγλος δημοσιογράφος και αρχαιολόγος σερ Άρθουρ Έβανς ξεκίνησε ανασκαφές, ακολουθώντας τις υποδείξεις του Έλληνα αρχαιολάτρη Μίνωα Καλοκαιρινού. Ο ερευνητής πιστεύει ότι θα εντοπίσει την αρχαία Κνωσό με το μυθικό ανάκτορο του βασιλιά Μίνωα και ίσως τον Λαβύρινθο, κατοικία του Μινώταυρου. Ο Έβανς επρόκειτο να δικαιωθεί μέσα στη χρονιά.

Απρίλιος:

Μέγα καλλιτεχνικό γεγονός στην Αθήνα, όπου, για πρώτη φορά, ανεβαίνει όπερα! Πρόκειται για το έργο «Μποέμ» του Πουτσίνι, που παρουσιάζεται στο αθηναϊκό κοινό έπειτα από δοκιμασίες δύο χρόνων. Ψυχή της δημιουργίας του Ελληνικού Μελοδράματος είναι ο συνθέτης Διονύσιος Λαυράγκας. Το λιμπρέτο έχει μεταφραστεί στα ελληνικά από τον κ. Γεράκη.

Μάιος:

Η λειψυδρία μαστίζει το Λεκανοπέδιο της Αττικής. Στον Πειραιά, δίνονται ομηρικές μάχες για την εξασφάλιση μιας στάμνας με νερό, καθώς οι νερουλάδες δεν μπορούν να καλύψουν τη ζήτηση. Στην Αθήνα, η κατάσταση είναι τραγική. Στο καπνεργοστάσιο της οδού Λένορμαν, η διεύθυνση απαγόρευσε τη χρήση νερού στις τουαλέτες των εργατών. Το Αδριάνειο Υδραγωγείο, από όπου υδρεύεται η πρωτεύουσα, αποδεικνύεται ανεπαρκές, ενώ το νερό του είναι μολυσμένο.

Ιούνιος:

Επιτέλους, οι Αθηναίοι θα μπορούν να κυκλοφορούν στην πόλη τους και τη νύχτα. Με λαμπρή επισημότητα εγκαινιάστηκε ο φωτισμός των οδών Αιόλου, Ερμού, Σταδίου και Φιλελλήνων. Οι λάμπες φωταερίου είναι βέβαιο ότι θα αποθαρρύνουν τους λωποδύτες της πλατείας Κλαυθμώνος που, τις νύχτες, δρουν ανενόχλητοι.

Ιούλιος:

Με μύρια οργανωτικά προβλήματα, διεξήχθησαν στο Παρίσι οι δεύτεροι σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες. Οι Έλληνες αθλητές δεν κατόρθωσαν να διακριθούν, ενώ πολυνίκες αναδείχθηκαν οι Αμερικανοί, οι Γάλλοι και οι Ελβετοί.

Αύγουστος:

Σε ηλικία 56 χρόνων, πέθανε στις 24 του μήνα ο Γερμανός φιλόσοφος και πολέμιος του χριστιανισμού, Φρειδερίκος Νίτσε. Πέρασε τα τελευταία ένδεκα χρόνια της ζωής του βυθισμένος στην παράνοια. Τα έργα του «Τάδε έφη Ζαρατούστρα», «Η γέννηση της τραγωδίας» και «Πέρα από το καλό και το κακό» άσκησαν βαθιά επιρροή.

Σεπτέμβριος:

Συμμορίες Βουλγάρων λυμαινονται την Μακεδονία, ενώ στην περιοχή εμφανίστηκαν και Ρουμάνοι πράκτορες που προσπαθούν να στήσουν «κουτσοβλάχικα σχολεία». Η τουρκική διοίκηση είναι ανίκανη να τηρήσει την τάξη και την ασφάλεια των πολιτών, με αποτέλεσμα ο χριστιανικός κυρίως πληθυσμός να υποφέρει τα πάνδεινα. Κάποιες συλλήψεις Βουλγάρων από την τουρκική αστυνομία αφύπνισαν την Αθήνα, που έστω αργά άρχισε να αντιλαμβάνεται ότι επιχειρείται αφελληνισμός της περιοχής. Όμως, ο Μακεδονικός αγώνας αργεί να ξεκινήσει.

Οκτώ βριος:

Ο 58χρονος παγκοσμίου φήμης Έλληνας ζωγράφος Νικόλαος Γύζης αποδέχθηκε την πρόσκληση και αναλαμβάνει τη διεύθυνση της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών στην Αθήνα. Ο Τήνιος καλλιτέχνης δέχτηκε να εγκαταλείψει τη θέση του τακτικού καθηγητή της Ακαδημίας των Τεχνών στο Μόναχο, όπου από χρόνια έχει εγκατασταθεί.

Ο Γύζης έμελλε να πεθάνει την επόμενη χρονιά (1901).

Νοέμβριος:

Ο Ρεμπουπλικάνος πρόεδρος των ΗΠΑ, Ουίλιαμ ΜακΚίνλεϊ, επανεκλέχτηκε για μια ακόμα τετραετία, με αντιπρόεδρο τον κυβερνήτη της Νέας Υόρκης, Θεόδωρο Ρούσβελτ. Ο πρόεδρος είναι αυτός που έβγαλε τη χώρα του στον πόλεμο με την Ισπανία στον Ειρηνικό και ο αντιπρόεδρος ήταν από τους ήρωες των μαχών.

Ο ΜακΚίνλεϊ επρόκειτο να δολοφονηθεί την επόμενη χρονιά (1901) από αναρχικό.

Δεκέμβριος:

Με λαμπρότητα και δοξολογία στη μητρόπολη των Αθηνών γιορτάστηκε η αναχώρηση του πρίγκιπα Γεωργίου για την Κρήτη, όπου τοποθετήθηκε ύπατος αρμοστής. Το νησί απέκτησε

την ελευθερία του το 1898, όταν οι μεγάλες δυνάμεις αναγνώρισαν την αυτονομία του. Την ίδια χρονιά αποχώρησαν και όλοι οι εκεί Τούρκοι στρατιώτες.

(Έθνος της Κυριακής, 28.2.1999) (τελευταία επεξεργασία, 15.6.2009)